

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 55395-11-20 ל. נ' ב. ואח'

בפני כבוד השופטת שירי היימן

תובעת ל. ת"ז *****

נגד

נתבעים
1. ת. ת.
2. ב. ת"ז *****
2. ה. ת"ז *****

החלטה

1. עניין לנו בהחלטה בשאלת סמכותו העניינית של בית משפט זה לדון בתביעה שהגישה התובעת נגד הנתבעים.
2. התובעת הגישה ביום 23.11.20 תביעה רכושית כספית נגד הנתבעים (עו"ד ת.), אביה של התובעת ודודה – אחיו של אביה). ביום 25.01.21 הוגש כתב הגנה מטעם הנתבעים.
3. הרקע להגשת תביעה זו הם הליכים שהתקיימו בבית הדין הרבני בבקשה לקיום צוואתה של סבתה המנוחה של התובעת (להלן: "המנוחה"). התובעת היא נכדתה של המנוחה, הנתבעים 2 ו-3 הם שני בניה של המנוחה, הנתבע 3 הוא אביה של התובעת.
4. ביום 20.7.18 הגיש בעלה של המנוחה (שמאז נפטר אף הוא) באמצעות הנתבעת 1, לבית הדין הרבני בקשה לקיום צוואת המנוחה משנת 2006 לפיה היא מורשה לו את כל רכושה. ביום 7.8.18 נתן בית הדין הרבני צו ירושה ובו קבע כי בעלה של המנוחה הוא היורש היחידי של המנוחה.
5. התובעת הגישה ביום 10.02.20 לבית הדין הרבני בקשה לביטול צו הירושה וביום 11.02.20 דחה בית הדין הרבני את הבקשה, שכן לא צורפה צוואה מאוחרת או אסמכתא לטענותיה לביטול צו הירושה. התובעת הגישה בקשה לעיון חוזר וביום 12.03.20 דחה בית הדין הרבני את בקשת התובעת לעיון חוזר וסגר את התיק.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 55395-11-20 ל. נ' ב. ואח'

6. התובעת טוענת כי הנתבעת 1 הגישה בקשה לקיום צוואת סבתה המנוחה של התובעת משנת 2006 למרות שידעה על קיומה של צוואה מאוחרת בה הורישה המנוחה את דירתה לתובעת.
7. בסעיף 45 ואילך מפורטות עילות התביעה לפי פקודת הנזיקין, כאשר בסעיף 46 טוענת התובעת כי דגש מיוחד יושם על נתבעת 1 – עורכת הדין.
8. ביום 26.01.21 ניתנה החלטה המורה לתובעת להבהיר את מקור סמכותו העניינית של בית משפט זה לדון בתביעתה.
9. ביום 31.01.21 הגישה התובעת התייחסותה וציינה שהגישה את תביעתה לבית משפט השלום וטרם ביקשה ליתן פסק דין בהעדר הגנה, הוסיפה את נתבעים 2-3, אביה ואחיו ובית המשפט הורה על מחיקת התביעה וקבע שיש להגישה לבית המשפט לענייני משפחה. בו ביום ניתנה החלטה כדלקמן:

"בית משפט השלום לא קבע בהחלטתו כי הסמכות נתונה לבית משפט לענייני משפחה אלא קבע כי על התובעת להגיש התביעה לבית המשפט המוסמך לשיטתה.

על התובעת לבסס טענתה כי אכן בית משפט זה מוסמך לדון בתביעה שהוגשה כנגד הנתבעת 1 אשר אינה עונה על הגדרת "בן משפחה" והאם עילת התביעה היא סכסוך הקשור לירושה או שעילת התביעה היא בעיקרה אזרחית.

הנתבעים יגישו תגובתם לשאלת הסמכות העניינית בתוך 7 ימים."

10. עוד הגישה התובעת ביום 31.01.21 בקשה למתן פסק דין בהעדר הגנה נגד נתבעים 2-3 ולחייבם במלוא סכום התביעה. בו ביום נקבע שראשית על התובעת לפעול בהתאם להחלטת בית המשפט ולהבהיר את מקור סמכותו לדון בתביעה.

טענות הנתבעים

11. הנתבעים טוענים שהתביעה במהותה הינה ניסיון להגיש התנגדות לצו קיום צוואת המנוחה, סבתה של התובעת, שנידונה בערכאות קודמות כגון בית הדין הרבני וערכאת הערעור עליו. עיקר הסכסוך נסוב סביב הירושה של המנוחה, אימם של נתבעים 2-3. מדובר היה בניסיון

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 55395-11-20 ל. נ' ב. ואח'

להגיש תביעה אזרחית נגד נתבעת 1 ואז הוסיפה את נתבעים 2-3 והגישה את תביעתה לבית משפט זה שכן מדובר בסכסוך בעניין ירושה.

12. לאור האמור לעיל, יש מקום שבית המשפט ידון בתביעה.

טענות התובעת

13. לטענת התובעת, מדובר בשילוב בן תביעה אזרחית נגד נתבעת 1 וסכסוך שקשור לירושה וזאת נוכח התנהלותה של נתבעת 1 ולכן עותרת מבית המשפט לעשות שימוש בסמכותו בסעיף 75 לחוק בתי המשפט ולאפשר את ניהול ההליך נגד הנתבעים כמקשה אחת.

14. התובעת טוענת שקיימת חשיבות לכך שההליך יתנהל נגד כל הנתבעים כמקשה אחת ובכך יימנע בזבוז זמן שיפוטי יקר והחשש למתן החלטות שיפוטיות סותרות.

15. עוד מציינת כי נתבעת 1 אינה עורכת דין פעילה, אלא מושעית. התובעת טוענת שחלקה של נתבעת 1 אינו פחות מחלקם של נתבעים 2-3 ולכן מתבקש בית המשפט לקבוע איזה בית משפט מוסמך לדון בתביעה וליתן החלטות בבקשתה למתן פסק דין בהעדר הגנה נגד נתבעים 2-3 שלא הגישו כתב הגנה.

דיון והכרעה

16. סעיף 1 (6) (ה) לחוק בית משפט לענייני משפחה, תשנ"ה-1995 קובע שבית המשפט ידון בתביעה לפי :

"(ה) חוק הירושה, תשכ"ה-1965, לרבות תובענה שעילתה סכסוך בקשר לירושה, יהיו הצדדים אשר יהיו;"

17. תקנה 15 (ג) לתקנות בית משפט לענייני משפחה (סדרי דין), תשפ"א-2020 מפנה לתקנות הירושה וקובע כדלקמן :

"(ג) תובענה בענייני ירושה תוגש לפי תקנה 12 לתקנות הירושה."

18. בתקנה 12 (10) לתקנות תקנות הירושה, תשנ"ח-1998 נקבע :

"תובענה מן המפורטות להלן, תוגש בתביעה נפרדת, יהיה מספר העניינים

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 55395-11-20 ל. נ' ב. ואח'

בה אשר יהיה:

- (1) תובענה לעשיית צוואה;
- (2) תובענה למתן צו ירושה או צו קיום והתנגדות;
- (3) תובענה להצהרת מוות;
- (4) תובענה להוכחת מותו של אדם וזמן מותו;
- (5) תובענה להוכחת צוואה;
- (6) תובענה למזונות או למדור מן העזבון ומן היורשים;
- (7) תובענה למינוי מנהל עזבון והתנגדות למינוי;
- (8) תובענה לתיקון צו ירושה או צו קיום והתנגדות;
- (9) ערעור על החלטת רשם לענייני ירושה;
- (10) תובענה אחרת בענייני ירושה לרבות תובענה שעילתה סכסוך בקשר לירושה, יהיו הצדדים אשר יהיו.

19. האם מדובר בתביעה שעילתה סכסוך בקשר לירושה לפי תקנה 12 (10)?

20. בתמ"ש (ת"א) 27640-06-18 י.א נ' ש.ז (29.10.18) [פורסם במאגרים המשפטיים] התייחס כב' הש' שמואל בר יוסף לפרשנות המונח "תביעה שעילתה סכסוך בקשר לירושה" וסקר את הפסיקה ואת פרשת לוין, שם נדונה שאלת היקף עיזבון:

"ההלכה הפסוקה בנוגע למונח "תובענה שעילתה סכסוך בקשר לירושה" היא, שהוא כולל גם תובענה בנושא היקפו של העיזבון הנובע מהירושה, ובלבד שהסכסוך ה"ירושתי" תרם תרומה ממשית ליצירתה של עילת התביעה (רעא 5267/14 אמיר דוד לוין נ' דליה שיוביץ [פורסם בנבו] (2014), להלן: פרשת לוין). השאלה בכגון דא הינה מהו היסוד הדומיננטי בסכסוך – זה האזרחי או זה ה"ירושתי". לשם כך יש לבחון נתונים אובייקטיביים,

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 55395-11-20 ל. נ' ב. ואח'

כאופי הסכסוך והקשרו לפטירת המנוח, אך ישנה חשיבות גם לפן הסובייקטיבי הבוחן את האופן שבו הצדדים עצמם משקיפים על המחלוקת ביניהם, האם כסכסוך הקשור לירושה או שמא כמחלוקת שעיקרה אזרחית (שם)."

21. ברע"א 5267/14 אמיר דוד לוי נ' דליה שיוביץ (05.10.14) [פורסם במאגרים המשפטיים]:

13. סעיף 3(א) לחוק קובע כי לבית המשפט לענייני משפחה תהא סמכות עניינית לדון ב"עניני משפחה". הסמכות לדון בעניינים אלה פורשה כסמכות עניינית יחודית הגורעת מסמכויותיהן של הערכאות האזרחיות האחרות – בית משפט השלום ובית המשפט המחוזי – לדון בהם (9948/04 פלוני, בעמודים 191-192). סעיף 1 לחוק מגדיר מהם אותם "עניני משפחה", כאשר הרכיב הרלוונטי לענייננו מצויין בסעיף 1(6)(ה) לחוק: תובענה לפי "חוק הירושה, תשכ"ה-1965, לרבות תובענה שעילתה סכסוך בקשר לירושה, יהיו הצדדים אשר יהיו".

14. מטרת ההוראה שבסעיף 1(6)(ה) לחוק "לקבץ הליכים שונים הקשורים בירושה וסובבים סביבה בבית-משפט אחד. כל זאת כחלק מן התכלית של חוק בית המשפט למשפחה לרכז בפורום שיפוטי אחד את מלוא המחלוקת בין בני משפחה" (ע"א 2846/03 אלדרמן נ' ארליך, פ"ד נט(3) 529, 539 (2004) (להלן: עניין אלדרמן)). סיבה נוספת לכך שתובענות אלה תידונה בבית משפט לענייני משפחה, על-אף היותן תובענות אזרחיות 'רגילות', היא מומחיותו של בית משפט זה בתחום דיני הירושה (חמי בן-נון וטל חבקין הערעור האזרחי 562 (מהדורה שלישית, 2012)). מטרות אלה עומדות גם ביסוד הסיפא לסעיף 1(6)(ה), אשר הוספה לחוק במסגרת תיקון מס' 8 לחוק הירושה, התשנ"ח-1998, והרחיבה את סמכותו העניינית של בית המשפט לענייני משפחה לדון גם ב"תובענה שעילתה סכסוך בקשר לירושה, יהיו הצדדים אשר יהיו" (ראו, עניין אלדרמן, בעמוד 539; שוחט ודוד שאוה סדר הדין בבית המשפט לענייני משפחה 48 (2009) (להלן: שוחט ושאוה); ת"א (מחוזי חי') 818/03 עבדאלע'ני נ' עזבון עבדאלע'ני, [פורסם בנבון] פסקה

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 55395-11-20 ל. נ' ב. ואח'

12 (31.1.2006) (להלן: עניין עבדאלע'ני); בעז קראוס דיני ירושה ועזבון 288 (2014)).

15. סעיף 1(6)(ה) הוא במידה מסויימת חריג למגמה הכללית של החוק, המתמקדת בתא המשפחתי: הסעיף אינו דורש שהצדדים לסכסוך יהיו בני משפחה, שהרי נאמר בו.

22. בהמשך נקבע איזה שיקולים בית המשפט ישקול:

" (ב) תובענה שעילתה סכסוך בקשר לירושה" – הבחינה והשיקולים הרלוונטיים

23. כדי לקבוע את מאפייניה של תובענה "שעילתה סכסוך בקשר לירושה" עלינו לפנות ללשון הוראת-החוק ולתכלית המונחת ביסודה (השוו להלכת חבס, בעמוד 342). לטעמי, בגדר תובענה שעילתה סכסוך בקשר לירושה באה גם תובענה בנושא היקפו של העיזבון הנובע מהירושה, ובלבד שהסכסוך ה"ירושתי" תרם תרומה ממשית ליצירתה של עילת התביעה (השוו להלכת חבס, בעמוד 344 ולגישה בעניין לזר; שוחט, פינברג ופלומין, בעמוד 23). תפיסה זו עולה בקנה אחד עם תכליתו של סעיף 1(6)(ה) סיפא לחוק, שהרחיב את סמכותו של בית המשפט לענייני משפחה במגמה לרכז את המחלוקות הנוגעות לאותו סכסוך ירושה, במלואן, לרבות "הליכים שונים הקשורים בירושה וסובבים סביבה" (עניין אלדרמן, בעמוד 539) במסגרת שיפוטית אחת, שלה מומחיות בעניינים מסוג זה. ככל שעילת הסכסוך ומקורו בעניינים הקשורים בקשר הדוק יותר לענייני הירושה, כך גובר הצידוק לרכז בבית המשפט לענייני משפחה את הדיון בתובענה זו יחד עם היבטים אחרים הקשורים לסכסוך בקשר לאותה ירושה. ככל שהיווצרותה של עילת התביעה נוגעת לאספקטים אזרחיים, שאינם קשורים לירושה, ואינם במומחיותו של בית המשפט לענייני משפחה, כך פוחת הצידוק להכיר בסמכותו לדון בתובענה זו. כך, למשל, בעניין אפק נדון "סכסוך עסקי מסחרי" ש"נעדר כל מאפיין של סכסוך ירושה", אשר התבסס בעיקרו על דיני החוזים ודיני הנזיקין, ועל כן הוחלט כי סמכות השיפוט לגביו נתונה לבית המשפט המחוזי (ת"א

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 55395-11-20 ל. נ' ב. ואח'

(מחוזי מרכז) 08-09-1994 אפק נ' תובל [פורסם בנבו] (16.5.2010). באותו עניין נדונה טענת סמכות השיפוט לפי סעיף 1(6)(ה) רישא, ואולם ניתן להקיש משם גם לענייננו. כאשר עילת התביעה נוצרה טרם מות המנוח, כשלפטירתו לא הייתה כל השפעה על היווצרותה של העילה, תהא הנטיה לקבוע כי אין מדובר ב"סכסוך בקשר לירושה". כך, למשל, בעניין עזבון מ.כ. הוגשה בקשה מטעם מנהל עזבון המנוחה לעיכוב הליכי הוצאה לפועל שננקטו נגד המנוחה עוד בחייה. נפסק כי – "אין בעצם פטירת המנוחה ובכניסת מנהל העזבון לנעליה בכדי להפוך את התביעה ל-'סכסוך בקשר לירושה'. פטירת המנוחה לכשעצמה לא שינתה דבר באשר לעילת התובענה (או 'הסכסוך') אלא רק גרמה לכך כי מנהל העזבון הזמני הוא התובע מאחר והיא אינה עוד בין החיים" (פסקה 7(ד); שוחט, פינברג ופלומין, בעמוד 25).

24. סיווגו של עניין כנתון לסמכות השיפוט של בית משפט רגיל או של בית משפט לענייני משפחה לעיתים אינו פשוט, שכן ישנם מצבים המשלבים יסודות של מחלוקת אזרחית ושל סכסוך בקשר לירושה גם יחד. לצורך סיווג הסמכות יש לבחון מהו היסוד הדומיננטי בסכסוך – זה האזרחי או זה ה"ירושתי" (השוו לע"א 1662/99 חיים נ' חיים, פ"ד נו(6) 295, 308 (2002) (להלן: עניין חיים)). במלאכת איתור היסוד הדומיננטי, לבד מבחינת נתונים אובייקטיביים, כאופי הסכסוך והקשרו לפטירת המנוח, ישנה חשיבות גם לפן הסובייקטיבי הבוחן את האופן שבו הצדדים עצמם משקיפים על המחלוקת ביניהם, האם כסכסוך הקשור לירושה או שמא כמחלוקת שעיקרה אזרחית, ואשר פתרונה אמור להימצא במסגרת הכרעה שיפוטית אזרחית רגילה (עניין חיים, בעמוד 308; אורי גורן סוגיות בסדר דין אזרחי 1182 (מהדורה אחת עשרה, 2013)).

23. בענייננו עילת התביעה כנגד הנתבעת 1 היא עילה נזיקית והטענה היא שהנתבעת 1 התרשלה, הפרה חובה חקוקה, הטעתה ואף רימתה. הסכסוך אינו סכסוך בעניין ירושה, אלא מחלוקת אזרחית.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 55395-11-20 ל. נ' ב. ואח'

24. בסעיף 5 לכתב התביעה מצוין כי: "עניינה של תביעה זו הינה רשלנותה המקצועית של נתבעת 1, עת סייעה לנתבעים 2, ו 3 להעלים ראיות והציגה מצג שווא בפני בית הדין הרבני הנכבד, פעלה ברשלנות...תוך עושק התובעת...גזל, מרמה, הטעיה, הפרת חובה חקוקה....ועשיית עושר שלא במשפט."

25. מאחר ועילת הסכסוך היא עילה אזרחית והנתבעת 1 אינה עונה על הגדרת "בן משפחה" אין לבית משפט זה סמכות לדון בסכסוך בין התובעת לבין הנתבעת 1.

26. אשר על כן אני קובעת כי התביעה כנגד הנתבעת 1 תימחק.

27. אשר לתביעה כנגד נתבעים 2 ו 3, אביה ודודה של התובעת. התובעת טוענת כלפיהם כי שיתפו פעולה עם הנתבעת 1 וסייעו בידה להגיש את צוואת המנוחה משנת 2006 תוך הסתרת צוואה מאוחרת של המנוחה וזאת למרות שהבקשה הוגשה למעשה על ידי אביהם של הנתבעים, בעלה של המנוחה, אשר היה אז בחיים והוא הזוכה היחיד על פי הצוואה משנת 2006.

28. בסעיף 72 לחוק הירושה תשכ"ה – 1965 נקבעה הדרך בה יכול לפעול הטוען כי יש לתקן או לבטל צו ירושה או צו קיום צוואה וכך נקבע:

"72. (א) נתן רשם לענייני ירושה או בית משפט צו ירושה או צו קיום, רשאי כל אחד מהם, לגבי צווים שנתן, לפי בקשת מעוניין בדבר, לתקנם או לבטלם על סמך עובדות או טענות שלא היו בפניו בזמן מתן הצו; ואולם ראה רשם לענייני ירושה שלא להיזקק לעובדה או לטענה שהמבקש יכול היה להביאה לפני מתן הצו, או שיכול היה להביאה לאחר מכן ולא עשה כן בהזדמנות הסבירה הראשונה, יעביר את הבקשה לבית המשפט."

29. בתקנה 27 לתקנות הירושה תשנ"ח - 1998, נקבע כדלקמן:

"(א) המבקש תיקון או ביטול של צו ירושה או של צו קיום, יגיש בקשה בכתב לבית המשפט או לרשם לענייני ירושה שנתן את הצו."

30. התובעת פעלה בהתאם לחוק ולתקנות והגישה בקשה לבית הדין הרבני לביטול צו הירושה, אולם בקשתה זו נדחתה, בקשה לעיון חוזר נדחתה אף היא.

בית משפט לענייני משפחה בקריות

תמ"ש 55395-11-20 ל. נ' ב. ואח'

31. נראה כי תביעה זו היא תביעה שכל מטרתה לעקוף את שנקבע בחוק הירושה בעניין בקשה לביטול צו ירושה/צו קיום צוואה, הטענות כולן הן טענות שיש לדון בהן במסגרת בקשה לביטול צו קיום צוואה, טענות בעניין צוואה מאוחרת שהוסתרה.

32. התובעת מבקשת כי בית משפט זה ישמש כערכאת ערעור על בית הדין הרבני ויעניק לה את הזכויות שהייתה אמורה לזכות בהן, לשיטתה, לו הייתה מבוטלת הצוואה משנת 2006 ומקוימת צוואה שהתובעת טוענת שנערכה לאחר הצוואה משנת 2006.

33. לאור האמור לעיל, אני מורה על מחיקת התביעה כנגד הנתבעת 1 מאחר ובית משפט זה חסר סמכות עניינית לדון בה.

34. אשר לתביעה כנגד נתבעים 2 ו-3 – התובעת תנמק מדוע לא תימחק התביעה כנגדם על הסף נוכח המפורט בסעיפים 27 ואילך להחלטה זו וזאת בתוך 7 ימים.

ת.מ. בהתאם.

ההחלטה מותרת לפרסום בהשמטת פרטים מזהים.

המזכירות תודיע.

ניתנה היום, ט' אדר תשפ"א, 21 פברואר 2021, בהעדר הצדדים.

שירי היימן, שופטת